

PAŃSTWOWA WYŻSZA SZKOŁA ZAWODOWA W KONINIE
ДЕРЖАВНА ВИЩА ПРОФЕСІЙНА ШКОЛА В КОНІНІ
UNIwersytet Narodowy w Użhorodzie
УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
CHERSONSKI WYDZIAŁ ODESKIEGO UNIwersytetu Spraw Wewnętrznych
ХЕРСОНСЬКИЙ ФАКУЛЬТЕТ
ОДЕСЬКОГО ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ВНУТРІШНІХ СПРАВ

**ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI –
STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM X: EFEKTY UCZESTNICTWA W ROZWOJU
NAUK I EDUKACJI NA ODLEGŁOŚĆ**

**Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomyra, Vasył Ilnytskyj**

**РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ:
РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
ТОМ X: ЕФЕКТИ УЧАСТІ
В РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ НА ВІДСТАНІ**

**За редакцією:
Ян Грєсяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький**

Konin – Użhorod – Chersoń
2021

Конін – Ужгород – Херсон
2021

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43
Р 64

Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том X: Ефекти участі в розвитку науки та освіти на відстані / [Ред.: Я.Гжесяк, І.Зимомря, В.Ільницький]. Конін – Ужгород – Херсон: Посвіт, 2021. 350 с.

Rozwój nowoczesnej edukacji i nauki – stan, problemy, perspektywy. Tom X: Efekty uczestnictwa w rozwoju nauk i edukacji na odległość / [Red.: J.Grzesiak, I.Zymomyra, W.Ilnytskyj]. Konin – Użhorod – Chersoń: Poswit, 2021. 350 s.

ISBN 978-617-8003-18-0

Видання містить матеріали, що лягли в основу доповідей X-ї Міжнародної науково-практичної конференції «Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи». Молоді та досвідчені науковці висвітлюють актуальні питання в галузях педагогіки, психології, мовознавства та літературознавства, мистецтвознавства, історичних, суспільних та природничих наук, туризму, фізичного виховання та реабілітації. Матеріали стануть корисними для широкої наукової громадськості, викладачів, аспірантів, студентів.

УДК 371.1:001(08)
ББК 74.04я43

Kolegium redakcyjne:

dr hab., prof. **J.Grzesiak**; dr hab., prof. **I.Zymomyra**; dr hab., prof. **M.Zymomyra**; **V.Boichuk**; dr hab., prof. **V.Halunko** (executive editor); dr **P.Davydov**; dr hab., prof. **W.Ilnytskyj**; dr hab., prof. **J.Kuzmenko**; dr hab., prof. **O.Dobrowolska**; dr hab., prof. **T.Mishenina**; dr hab., prof. **O.Newmerżyska**; dr hab., prof. **A.Peczarskyj**; dr hab., prof. **V.Tyshchenko**; dr **Hanna Wojciechowska**; dr **R.Żówtani**; dr **O.Zymomyra**; dr **M.Pahuta**.

Redakcyjna kolegia:

д-р габ, проф. **Я.Гжесяк**; доктор філологічних наук, проф. **І.Зимомря**; доктор філологічних наук, проф. **М.Зимомря**; **Бойчук**; доктор юридичних наук, проф. **В.Галунько** (відповідальний секретар); кандидат філософських наук, доцент **П.Давидов**; доктор історичних наук, проф. **В.Ільницький**; доктор педагогічних наук, проф. **Ю.Кузьменко**; доктор філологічних наук, проф. **О.Добровольська**; доктор педагогічних наук, проф. **Т.Мишеніна**; доктор педагогічних наук, проф. **О.Невмержицька**; доктор філологічних наук, проф. **А.Печарський**; д-р **Ганна Войтєховська**; кандидат філологічних наук, доц. **Р.Жовтани**; кандидат філологічних наук, доц. **О.Зимомря**; кандидат педагогічних наук, доц. **М.Пагута**.

Recenzenci:

dr hab., prof. Zenon Jasiński
dr hab., prof. Ihor Dobriański

Рецензенти:

д-р габ., проф. Зенон Ясінські
д-р педагогічних наук, проф. Ігор Добрянський

ISBN 978-617-8003-18-0

© Я. Гжесяк, І. Зимомря, В. Ільницький, 2021
© Посвіт, 2021

ЗМІСТ

ІСТОРИЧНІ НАУКИ. МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Бойчук А. До питання естрадно-фольклорних композицій в українському мас-медійному просторі сьогодення.....	10
Бондарчук Н., Храмов І. Street dance як вид сучасної танцювальної культури.....	12
Borangulova A., Dushniy A. Essays on the history of bayan art formation in Kazakhstan.....	13
Бурман К., Екман М. Старовинна виконавська традиція «Добре темперованого клавіру» Й.С.Баха у клавесинній інтерпретації Ванди Ландовської.....	16
Вовк Л., Ільницька Н. Нове документальне свідчення до повсякдення колгоспників Західноукраїнського регіону (1949 р.)	18
Герасименко М. Курс Молдови на Євроінтеграцію: проблеми та перспективи.....	24
Гриник Л. Побут українських повстанців на Прикарпатті (за матеріалами справи Демида)	26
Зимомря М., Зимомря О. Духовні запити регіонального образотворчого мистецтва.....	29
Зимомря М., Зимомря І., Зимомря М. Непроминальні чесноти. Слово про Олену Юрош.....	31
Іванова Л. Історичні наративи М. Максимовича та його роль у формуванні української історіографії XIX ст.	36
Ільницький В., Кантор Н. Нове документальне свідчення про повсякденне життя депортованих західноукраїнців (1946–1948)	39
Ільницький В., Нечепуренко А. Керівний склад військової референтури Дрогобицького окружного проводу ОУН (1945–1949)	42
Kazhenova G., Dobrovolskiy L. Integration of traditional hypotheses about the origin of the Scythians.....	45
Косилова О., Путря Н., Буравльова Т., Лобаченко Т., Зіноватна Л. Сучасні підходи до створення навчальної літератури для здобувачів освіти мистецьких закладів.....	46
Кравченко В. Декілька штрихів до технічного розвитку баяніста-акордеоніста.....	48
Кривошина Б. Жінка в стрілецьких формуваннях в роки Першої світової війни.....	50
Кундис Р. Львівська баянно-акордеонна школа: особливості типології.....	54
Ніколаєва Т., Баранова А., Ніколаєва Т. Вдосконалення методик початкової підготовки студентів спеціальності «Дизайн»	56
Плющик О. Історія особистості: правда чи вимисел.....	60

Приходько М. Диверсифікація громадсько-політичних рухів на польських землях наприкінці XIX ст. – першій чверті XX ст.	62
Стахнів Р. Творчі художні колективи Дрогобицького районного будинку культури у світлі історичного екскурсу.....	64
Суворов В., Назар Я. Внесок Анатолія Марценюка у дидактичний репертуар баяніста.....	65
Ткаченко І., Омельченко А. Вальс: історичні віхи та особливості виконання.....	66
Ткачук І. Живопис: естетичні категорії «прекрасного» та «потворного».....	68
Чернявський Б. Теоретичні та практичні проблеми web-дизайну в сучасному інформаційному просторі.....	70
Шкода Н., Тернова Л. Становище православної церкви в Криму під владою Османської імперії і Кримського ханства.....	72
Шкода Н., Шкода Ю. Відновлення навчального процесу у вищих навчальних закладах України в повоєнну добу.....	74

ПЕДАГОГІКА. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА

Александрович Т., Малинка М. Організація праці як необхідна складова успіху сучасного працівника.....	77
Андрієвська В., Олефіренко Н., Остапенко Л. SMART-освіта як сучасна освітня парадигма.....	79
Бакуліна Н. Реалізація інтегрованого курікулуму у практиці початкового навчання письма мовою іврит та єврейської традиційної культури.....	81
Бойчук В. Робота соціального педагога щодо запобігання вживання слабоалкогольних напоїв підлітками.....	82
Бондар І. Проблема формування креативності школярів у сучасних педагогічних дослідженнях.....	85
Виштак О. Застосування інтерактивного виховання у діяльності нової української школи.....	87
Віліщук А., Кирильчук Ю. Проектно-технологічна діяльність як засіб активізації навчально-пізнавальної діяльності учнів старших класів у процесі профільного навчання.....	89
Восвода Н. Проблеми дистанційного навчання під час викладання музично-теоретичних дисциплін та при проведенні державних іспитів у закладах фахової перед вищої освіти.....	92
Wojciechowska H. Wyzwalanie aktywności artystycznej dzieci w toku edukacji na odległość.....	95
Гасинець Я., Карбованець О., Коваль Г., Демчинська М., Куруц Н. Дистанційне навчання як сучасна форма підготовки фахівців у вищому навчальному закладі.....	100
Grzesiak J. Aspekty badań pedagogicznych i kulturowych w toku edukacji na odległość.....	103

Дацко Н., Кравченко-Дзондза О. Діалогічна модель вивчення літератури в початковій школі.....	110
Деркач О., Тарасенко Г. Підготовка вихователів закладів дошкільної освіти до використання здоров'язберезувальних технологій засобами арттерапії.....	112
Дрозіч І. Профорієнтаційна робота – один з напрямків діяльності майстра виробничого навчання в ЗП(ПТ)О.....	116
Дружененко Р. Використання методу демонстрації під час вивчення української мови у дистанційному режимі.	118
Звягіна Л., Кубищенко І. Готовність майбутнього вчителя до організації колективної взаємодії молодших школярів як складової його успішної професійної діяльності.....	120
Іваняк Х. Розвиток мовлення молодших школярів у сучасній системі навчання української мови.....	123
Канюк О., Кіш Н. Окремі аспекти дистанційного навчання ЗВО.....	126
Криштанович М. Професійна підготовка майбутнього викладача права у закладах вищої освіти.....	128
Крохмаль Н., Шокарєва О. Сценарій засідання педагогічної ради «Роль творчого лідера в реалізації завдань щодо органічного поєднання класичних та інноваційних технологій в навчанні дітей з особливими потребами»	130
Логвіненко Н. Виховання мовної особистості засобами українського фольклору.....	139
Локшин В. Формування ціннісної складової майбутніх педагогів професійної освіти в контексті інноваційних стратегій діджиталізації суспільства з урахуванням євроінтеграції.....	144
Ляхоцька Л. Особливості організації тематичних курсів підвищення кваліфікації за освітньо-професійною програмою закладу післядипломної освіти.....	145
Максименко В. Вплив хореографічного мистецтва на художньо-творчу діяльність у ЗВО.....	147
Мельник В. Розвиток пізнавальної самостійності студентів як базової якості особистості.....	150
Невзоров Р. Науково-педагогічні витоки сучасних підходів до підготовки майбутніх льотчиків тактичної авіації до бойових польотів у закладі вищої військової освіти України.....	152
Никифоров А. Новітні тенденції української вишивки початку ХХ століття у творчості Олександри Екстер.....	156
Obikhod I., Zakordonets N. Funktionen des Prüfens, Testens und Evaluierens im fremdsprachlichen Bereich.....	158
Олефіренко М. Формування суб'єктної позиції студентів.....	160
Олефіренко Н., Пономарьова Н., Веприк С. Підготовка майбутніх учителів до створення інфографіки.....	162
Осадча Н. Особливості вивчення іноземної мови в університеті в умовах Covid-19.....	163

Павленко І. Особливості організації навчально-виховного процесу початковій школі на основі діяльнісного підходу.....	165
Піддячий В. Сутність неформальної освіти педагогів.....	167
Піддячий М. Підготовка педагогічного працівника до реалізації компетентнісно орієнтованого навчання.....	169
Редько В. Освітнє іншомовне комунікативне середовище як засіб методичної організації компетентнісно орієнтованого змісту шкільного підручника іноземної мови.....	172
Слижук О. Формування громадянських компетентностей підлітків у процесі шкільного вивчення сучасної української літератури.....	174
Streltsova V. Applying ted-talks video hosting in foreign language teaching for not-linguistic specialities at higher education institutions.....	177
Тиліпська С. Використання лексикографічного матеріалу на уроках української мови в початковій школі.....	179
Топорніцька Н. Роль сім'ї у моральному вихованні дитини дошкільного віку.....	182
Тупченко В. Особливості викладання англійської мови для спеціальних цілей.....	184
Чумаченко К. Педагогічне колесо – новітня інтегрована, інтерактивна технологія як засіб підвищення ефективності роботи студентів на заняттях з інформатики.....	186
Шелестова Л. До питання готовності учителів до індивідуалізації навчання.....	188
Шубіна О. Робототехніка в контексті STEM-освіти.....	191
Янєва Л. Формування професійної компетентності студента в процесі педагогічної практики.....	193
Яценко Т. Специфіка формування читацької грамотності учнів у шкільному курсі літератури.....	196

ФІЛОЛОГІЯ

Білінська Х. Ідеї дарвінізму у творчості Едіт Вортон (на прикладі роману «Напівсон»).....	198
Глущенко А. Чинники класифікації експресивності мови.....	200
Гонсалес-Муніс С. «Жіноче письмо» – реальна практика чи утопічний проект?.....	203
Dobrovolska O. «Julius Caesar» by William Shakespeare: compositional syntactic structure of the tragedy in comparison with its translation by V.Mysyk.....	206
Dolgusheva O. Ways of Subjectivization of a Culinary Recipe within a Literary Text Context.....	207
Драбов Н. Прийом імпліцитної трансформації при перекладі як засіб виявлення семантичного потенціалу окремих мовних одиниць.....	210
Есенова Е. Взаємодія мов як передумова процесу запозичення.....	212

Жовтані Р. Маркери критичного осмислення особливостей розвитку німецькомовної літератури вигнання.....	214
Загорулько О. Образність фразеологічних одиниць семантичної групи «страх» в українській, англійській та німецькій мовах.....	217
Зимомря М., Зимомря І., Розлуцький І. Кризь призму змагань: слово про Ростислава Радишевського.....	219
Kalinichenko T. Snapshots of the foreign press: a study of news translation from English to French in «Courier international».....	221
Кірєєва М. Символіка імені у збірці оповідань «Діти Чорнобиля» Євгена Гуцала.....	222
Князь Г. «Мінотавріана» XXI століття: осучаснене минуле чи трансформація теперішнього (на матеріалі роману С.Шеррілла «Мінотавр вийшов покурити»).....	225
Козій О. Риси постмодернізму у романі «Останній єдиноріг» П.Біггя.....	228
Лях Т. Онтологія творчості в поезіях у прозі українських письменників кінця XIX – початку XX століть.....	231
Макухіна С. Фразові дієслова в англійській мові.....	233
Поліщук О. Система оцінювання DIALANG як приклад застосування Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти.....	235
Поптик А. Релігійний культурний код у фразеологізмах української та німецької мов.....	239
Рак О. Структурні особливості німецьких економічних термінів.....	241
Розлуцька А. Кирило Селецький – священник, письменник, педагог.....	243
Сливка Н., Богдан Л. Principle of cognitive-cultural orientation while describing linguistic world-image peculiarities.....	246
Сливка Н. Етикетні експресиви як окремий тип експресивних мовленнєвих актів.....	249

СУСПІЛЬНІ НАУКИ

Бондаренко С., Корень А. Актуальність проблеми виховання моральних цінностей у майбутніх юристів як фактору запобігання проявів корупції в Україні.....	252
Гончаренко А., Дятленко Н. Детермінанти взаємодії дошкільників: стаття.....	254
Капран О. Роль цветового рішення в проектуванні костюма.....	256
Кузьменко Ю. Виплата одноразової грошової допомоги при звільненні зі служби в Національній поліції.....	258
Кузьменко Ю., Думанський Р. Загальна характеристика правового режиму земель промисловості, транспорту, зв'язку.....	261
Манн Р., Баранов Г. Внесок Дж. Кейнса в розробку економічної теорії.....	262

Мешко Г., Мешко О. Розвиток аутопсихологічної компетентності вчителя в контексті профілактики професійного вигорання.....	264
Мицишин М. Особливості здійснення психологічного впливу в управлінні людським потенціалом.....	267
Мищенко А. Сучасні особливості занепаду влади: концепція М.Наїма.....	269
Огар А. Інструменти управління інноваціями на підприємствах готельно-ресторанного господарства.....	270
Петришин Г. Проблема низького рівня мотивації студента до навчання в сучасній вищій освіті.....	272
Посаднєва О., Ласкава Н. Фіскальні та квазіфіскальні ризики державного бюджету України.....	275
Репетій С. Феномен духовності в контексті буття людини.....	277
Бокаев Б., Росул Т., Добровольский Л. Феномен культури как открытой системы на стыке биосферы и ноосферы.....	279
Слімаковська І. Формування організаційна культури в контексті управління навчальним закладом.....	282
Шевченко А., Братінова М., Костенко А. Агроінновації в галузі вівчарства.....	284
Юрош В. Моделі релігійної педагогіки Німеччини в період Кайзерського Райху.....	286

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ. ЕКОЛОГІЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Алексейко В. Математичне моделювання – складова науково-технічного прогресу.....	290
Блінова Н., Мохонько В. Визначення основних технологічних параметрів біологічної очистки стічних вод, що містять органічні речовини.....	292
Латіна Г. Оцінка показників гемодинаміки серцево-судинної системи педагогічних працівників.....	294
Павловська Т., Мельничук М., Гарасимяк Л. Тривалість й часові рамки метеорологічної весни у Волинській області на початку XXI сторіччя.....	297
Рудик О., Гуменюк О., Барчишин Д. Дослідження працездатності пристосування для стиску пружин передньої підвіски.....	299
Тищенко В., Пруський А., Сидоренко В., Власенко Є. Фактори впливу пожежі на навколишнє середовище.....	302
Щапова А. Особливості рухової активності у дітей.....	304

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА СПОРТ. ФІЗИЧНА РЕАБІЛІТАЦІЯ

Грибок Н., Ємаєв Є. Засоби і форми фізичної реабілітації спортсменів після травми передньої хрестоподібної зв'язки і меніска колінного суглоба.....	307
--	-----

Грибок Н., Меличин П. Роль скандинавської ходьби в комплексній реабілітації пацієнтів з гострим коронарним синдромом.....	310
Грибок Н., Шнайдер М. Засоби фізичної реабілітації пацієнтів після перенесеного коронарного шунтування.....	312
Закаляк Н., Клепач В. Техніка активації антиноцицептивної системи у фізичній терапії.....	315
Закаляк Н., Прокопів І. Роль кінетотерапії в реабілітації хворих на хронічний бронхіт.....	318
Кузан М., Коцибан В. Застосування продовженої СРМ-терапії для збільшення обсягу рухів колінного суглобу після тотального ендпротезування.....	320
Кузан М., Салабай Ю. Удосконалення програм реабілітації у пацієнтів з болем у нижній частині спини з позицій міжнародної класифікації функціонування.....	324
Леонтьев О., Леонтьева И. Управление конфликтами в спорте.....	326
Фігура О., Андрушків Р. Комплексна реабілітація при ревматоїдному артриті.....	330
Фігура О., Бляшко Е. Інсульт – недооцінена проблема сучасності.....	332
Фігура О., Ключник Ю. Бочка як реабілітаційний процес.....	334
Фігура О., Оленич С. Фізична реабілітація пацієнтів після перенесеного інсульту.....	336
Відомості про авторів.....	339

модію складовою продуктивної навчальної діяльності (Л.С.Виготський, О.Савченко, Л.Варзацька та ін.). Групова робота як форма організації навчальної діяльності на уроці читання має неабияке значення для діалогічного вивчення літератури. Вона обумовлює ту навчальну ситуацію, коли учні є учасниками діалогічного мовлення, висловлюючи самостійні судження і відповідаючи на питання. Особливою рисою діалогу повинна стати можливість самостійного відкриття знань школярами на основі інформації у художньому творі, і висловлених суджень.

Основними умовами ефективності діалогічної моделі вивчення літератури в початковій школі можна вважати наступні:

1. Ретельний відбір художніх творів для читання.
2. Створення проблемних ситуацій.
3. Формування початкових уявлень про художнє мовлення і цілеспрямована робота над словом у художньому тексті.
4. Поєднання уроків читання та уроків розвитку мовлення.
5. Різні види творчої діяльності за творами.
6. Використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій навчання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бахтин М.М. Проблемы поэтики Достоевского. Москва: Советская Россия, 1979. 318 с.
2. Варзацька Л.О. Навчання мови та мовлення на основі тексту: метод. пос. Кам'янець-Подільський: Абетка, 2001. 112 с.
3. Левіна Л. Розвиток мовленнєвої компетентності: діалогічне мовлення. *Початкова освіта*. 2010. № 46. С. 4–6.
4. Леонтьев Д.А. Совместная деятельность, общение, взаимодействие (К обоснованию «педагогике сотрудничества»). *Вестник высшей школы*. 1989. № 11. С. 44.

Оксана ДЕРКАЧ, Галина ТАРАСЕНКО
(Вінниця, Україна)

ПІДГОТОВКА ВИХОВАТЕЛІВ ЗАКЛАДІВ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ДО ВИКОРИСТАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ЗАСОБАМИ АРТТЕРАПІЇ

Дошкільне дитинство – це період яскравого емоційно-чуттєвого реагування на світ, яке ґрунтується на бурхливій фантазії, польоті думки та образного сприйняття. Саме тому доречними та ефективними у роботі вихователя закладу дошкільної освіти ми вважаємо використання методів та прийомів арттерапії, метафорична природа якої дозволяє створити не лише унікальне поєднання виховної та казково-фантастичної реальності, а й викликати у дитини відчуття причетності до її творення. Саме така організація виховного процесу з опорою на ціннісну та емоційно-чуттєву сфери дитини здатна забезпечити максимальне включення дітей у процес інтеріоризації існуючих суспільних цінностей, завдяки чому декларовані ззовні цінності привласнюються і набувають значимого особистісного окрасу.

Питання підготовки майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти до реалізації завдань виховання валеологічної культури дітей дошкільного віку сьогодні, у час посилення карантинних заходів у зв'язку з епідемією Covid-19, набуло особливого загострення. Постійне зростання кількості інфікованих, висвітлення динаміки розповсюдження вірусу та профілактичних санкцій у ЗМІ призводить до двох протилежних тенденцій реагування, що нині спостерігаються серед населення: від тотального занепокоєння з усіма відповідними наслідками (повна ізоляція та обмеження соціальної взаємодії) до повного ігнорування ймовірної небезпеки. У полі такої розбіжності поглядів опинилися діти, чий емоційний стан зазнає постійного тиску від дорослих та ЗМІ, що призводить до психічної нестабільності, зростання тривожності та порушення базової довіри до світу. Все це руйнівним чином впливає на психічні структури особистості дитини, тому вимагає більш уважного та своєчасного втручання з боку вихователів ЗДО.

У відповідності до Базової програми розвитку дитини дошкільного віку «Я у Світі», основними напрямками роботи з валеологічного виховання дітей дошкільного віку є: формування мотиваційних установок на здоровий спосіб життя як основну умову збереження і зміцнення здоров'я; виховання усвідомленого та бережного ставлення до власного здоров'я; прищеплення навичок особистої гігієни; ознайомлення дітей зі способами профілактики захворювань і запобігання травматизму; формування культури діяльності, дотримання гігієнічно обґрунтованих вимог до організації власної життєдіяльності загалом. Відповідно перед вихователем постає завдання створення належних умов для оволодіння дітьми дошкільного віку первинними знаннями про свій організм і здоров'я, вміннями дотримуватися доцільного режиму життя і діяльності, харчування, сну, відпочинку, систематичне та якісне здійснення гігієнічних процедур, заходів запобігання хворобам тощо [1, 3]. Актуальності набуває питання пошуку ефективним форм та методів реалізації означених завдань та підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до їх використання. До таких методів нині сміливо можна віднести і арттерапію.

Сучасний стан розвитку арттерапії засвідчує її ефективне впровадження у освітній простір навчальних закладів різного ступеню акредитації. Не є винятком й дошкільні заклади освіти, оскільки арттерапія володіє потужним виховним, розвивальним та корекційним впливом на свідомість дітей і, завдяки своїй природовідповідності та мультимодальності, дозволяє максимально ефективно врахувати їх вікові психологічні та індивідуальні особливості, допомагає побудувати виховний процес з опорою на чуттєво-емоційний досвід кожної дитини.

Особливості художньої творчості дітей дошкільного віку та специфіка перебігу арттерапевтичного процесу вимагають дотримання основоположних принципів та відповідних вимог, тож процес підготовки вихователів дошкільних закладів освіти до використання методів арттерапії як засобу валеологічного виховання дошкільників має базуватися на:

- глибинному розумінні дії проєкційних механізмів арттерапії як методу, що допомагає дитині проєктувати свій внутрішній світ (почуття, прагнення, ставлення,

судження тощо) на матеріал, з яким вона працює та проявляти себе, відкриваючи себе самому собі та світу;

- умінні реалізувати метафоричний потенціал арт-терапії, що дозволяє до-нести інформацію до свідомості дитини мовою, що максимально відповідає її віковій природі та особливостям сприймання;
- бережному ставленні до найменших порухів дитячої душі, що проявляти-муться у іноді ще несміливих творчих проявах; у повному прийнятті дитячого бачення; у відсутності нав'язування заданого зразка для наслідування та будь-яких подальших оцінних суджень.

Лише дотримання цих ключових умов, а також досконале володіння належними теоретичними знаннями та методичним інструментарієм сприятиме ефективній реалізації означених завдань на практиці. Спробуємо коротко охарактеризувати основні напрямки використання арттерапії у якості методу валеологічного виховання дітей дошкільного віку, що з ними варто бути ознайомити вихователів ЗДО в процесі післядипломної освіти.

Одним з основних завдань, що їх допомагають зреалізувати методи арт-терапії, це – робота з образом «Я» дитини взагалі та образом «Я – здорова дитина» зокрема. Ідея роботи з образами «хворої» та «здорової дитини» виникла у нас завдяки методиці А.Прихожан та В.Василюскайте «Намалюй себе» [2], метою якої є діагностика емоційного та ціннісного ставлення до себе дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку. Відповідно у нашому випадку робота з образами «хворої» та «здорової дитини» має допомогти здійснити м'яку, ненав'язливу діагностику сприйняття себе дітьми у контексті досліджуваного питання, а також діагностувати їх уявлення про здорову особистість та здоровий стиль життя взагалі. Під час виконання даної методики спеціально відібраними олівцями дітям пропонується намалювати три малюнки: «Здорова дитина» («Здорова Дівчинка» або «Здоровий Хлопчик»), «Хвора дитина» (відповідно – «Хвора Дівчинка» або «Хворий Хлопчик») та малюнок на тему «Я». По завершенні кожного малюнку діти презентують свої роботи та дають характеристику зображеним образам (відповідь на питання «Яка вона? Чому здорова/хвора?»). Саме на цих характеристиках варто вибудувати подальше обговорення ключових питань здоров'я зберігаючого спектру: то яку дитину можна назвати здоровою і чому? А яку дитину варто назвати хворою і чому? Як діти та дорослі можуть втратити своє здоров'я? Як повернути втрачене здоров'я? Що допомагає залишатися нам здоровими? Тощо.

Шукаючи шляхи підготовки вихователів закладів дошкільної освіти до валеологічного виховання дітей, окрему увагу варто звернути на специфіку реалізації метафоричної природи арт-терапії у роботі з абстрактними поняттями морально-етичного плану. На наше глибоке переконання, до таких абстрактних понять можна віднести й поняття «здоров'я», яке ми просимо дітей послідовно порівняти з конкретними об'єктами та явищами нашого життя, що допоможе їм глибше усвідомити його сутність саме через призму емоційно-чуттєвого сприйняття власного суб'єктивного досвіду. Так, в межах методики І.Вачкова «Робота із метафорою»

[3, 184–190] дітям пропонується порівняти поняття «здоров'я» із: стравою чи будь-яким іншим продуктом харчування (таке порівняння відображає своєрідні «смакові характеристики» власного здоров'я у взаємозв'язку з їх корисністю для здоров'я, адже те що смачне, не завжди є корисним); будь-яким об'єктом чи предметом навколишньої реальності (дозволяє відслідкувати змістове наповнення поняття через обрані асоціації); емоцією чи почуттям (відображає емоційне ставлення дитини до здоров'я та питань його збереження); дією чи діяльністю (відображає наявність діяльнсного ставлення дитини до питань збереження здоров'я).

Звичайно, у більшості своїй дітям дошкільного віку ще важко вкласти свої відчуття у словесну форму, тож головним є не стільки отримати гарне (типу «правильне») формулювання, оскільки сам процес включення дитини у пошук відповідних метафор. А наступне групове обговорення запропонованих метафор та їх обґрунтувань розширює погляд дитини на досліджуване явище, поглиблює його змістове наповнення і сприяє вихованню ціннісного, усвідомленого ставлення до власного здоров'я та його збереження як власної потреби, а не забаганки дорослих.

Ми вже згадували про мультимодальну природу арттерапії, де унікально переплітаються різні види мистецтва та гармонійно поєднуються різні види дитячої художньо-творчої діяльності. Тож зміст фахової перепідготовки вихователів закладів дошкільної освіти обов'язково має включати і *казкотерапевтичну складову*, що допоможе значно розширити спектр реалізації виховного, розвивального, дидактичного та психокорекційного потенціалу казки. В якості прикладу можливостей використання казкотерапевтичних технологій у процесі валеологічного виховання дітей можна навести міні-цикл дидактичних казок Д.Фролова і Т.Зінкевич-Євстигнєєвої «Повернення чарівного намиста Здоров'я», психокорекційну казку «Жили-були два мікроби» (С.Казарян), казки про Хвороб Пожирачів та Здоров'я Дарителів (Р.Ткач), вірші Т.Лисенко («Мікроби», «Хвора киця», «Заболіло в зайця вухо») та ін. Серед методів та прийомів роботи із казкою в контексті Концепції комплексної казкотерапії [4, 21], що ними можуть скористатися майбутні вихователі, є: традиційні розповідь казки з наступним її обговоренням; малювання ілюстрацій до казки чи її фрагменту; створення головних персонажів казки; дописування та переписування казки; театралізації та інсценізації.

ЛІТЕРАТУРА

1. Валеологічне виховання дітей дошкільного віку [упор. Ж.Ципляк]. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2010. 76 с.
2. Василюскайте З., Прихожан А. Методика «Нарисуй себя». URL: <https://rykovodstvo.ru/instr/44046/index.html> [11.02.2021].
3. Вачков И.В. Введение в сказкотерапию, или Избушка, избушка, повернись ко мне передом... М.: Генезис, 2011. 288 с.
4. Зинкевич-Евстигнеева Т.Д. Практикум по сказкотерапии. СПб.: ООО «Речь», 2000. 310 с.

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

ROZWÓJ NOWOCZESNEJ EDUKACJI I NAUKI – STAN, PROBLEMY, PERSPEKTYWY
TOM X: EFEKTY UCZESTNICTWA W ROZWOJU
NAUK I EDUKACJI NA ODLEGŁOŚĆ

Pod redakcją:
Jan Grzesiak, Ivan Zymomyra, Vasyl Ilnytskyj

РОЗВИТОК СУЧАСНОЇ ОСВІТИ І НАУКИ: РЕЗУЛЬТАТИ, ПРОБЛЕМИ, ПЕРСПЕКТИВИ
TOM X: ЕФЕКТИ УЧАСТІ
В РОЗВИТКУ НАУКИ ТА ОСВІТИ НА ВІДСТАНІ

За редакцією:
Ян Гжесяк, Іван Зимомря, Василь Ільницький

*Макетуння та верстка – Василь Герман
Дизайн обкладинки – Олег Лазебний*

*Редакція не завжди поділяє думки авторів, за зміст, достовірність інформації та
точність цитувань відповідальності не несе.
При передруці статей посилання на збірник є обов'язковим.*

Здано до набору 12.04.2021 р. Підписано до друку 19.04.2021 р.
Гарнітура Times. Формат 60x84 1/16.
Друк офсетний. Папір офсетний.
Ум. друк. арк. 21, 1. Зам. № 2955
Наклад 300 примірників

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців,
виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 2509 від 30.05.2006 р.

Друк ПП «П'ОСВІТ»
Адреса: вул. І. Мазепи, 7, м. Дрогобич, 82100 Україна
тел. факс (03244) 2-23-35, тел.: 3-38-50, 2-23-76.
E-mail: posvitdruk@gmail.com